

ПИЈЕМОНТ

Директор: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Философ Вунт

Седите у скамију, господине професоре, и саслушајте једно предавање из психологије народа. Доста сте Ви, као врховни жрец науке у Немачкој, обмањивали свет и гњавили младе људе кратковидим и предрасудним легендама из *Völkerpsychologie*. Доста! Последња Ваша реч, лажна као да су Вас бечки новинари учили истини, и шовинистична, као да то говори један рилски комита а не Ви, учени старче, сасвим Вас је дисквалификовала као учитеља истине ма којој другој омладини сем аустро-немачкој. Словенски студенти Вас више не ће слушати, после Ваше последње речи, господине професоре. Слушаће Вас само дебелоглави буршеви, чијим сте тевтонским инстинктима много, много поласкали последњом Вашом речју.

У последњој Вашој речи Ви сте, као човек који зна многих ситних факата о Зулукафрима и тасманским људождерима, констатовали два крупна лажна факта. Рекли сте, да су Немци нападнути и да је садашња њихова борба, борба за културу. Ко год није провео месец јули ове године у тифозној врућници и бунулу, тај је могао видети и чути, како је горди Зевс из берлинског брлога бесно бацао громове на све стране, пишући декларације рата с више брзине а мање промишљености него дописне карте. А Ви нисте били болесни, господине професоре. Ми би то сазнали. Кад год сте се Ви накашљали у Лајпцигу, чула је цела Европа, — тако сте велики човек Ви били. Не знамо шта се то могло с Вама десити, да Ви не учите тако крупан факт као што је овај, да није цео свет напао Немачку, него да је Немачка напала цео свет. Ви би, изгледа, морали уочити тај факт, да се у животу нисте сувише разбацивали и да сте место *Völkerpsychologie* студирали *Kaiserpsychologie*, и да сте проучавали најближу околину своју место што сте фанбулирали о тихо-океанским људождерима. Дозволите, да Вам то кажемо!

И дозволите, да Вам кажемо, да сте и други факт са свим погрешно констатовали, господине професоре. Морате се корегирати. Ви сте рекли у својој последњој речи, да Немци воде борбу за културу. Преварили су Вас буршеви, господине професоре, верујте. Старе шалице из Хајделбершког Бурета нашалили се с Вама. Нису смели да Вам кажу, да ствар са свим обратно стоји. А они су, господине професоре, многе шале починили последњих дана, које ни мало не личе на борбу за културу. Ви сте сувише стари, па Вас лако обманути. Но ми ћемо Вам казати истину. Ево Вам неколико шала Ваших буршева:

Повредили су међународно пра-

во. Напали су Белгију и Луксембург, две неутрализоване земље. Постајили су мине у приграничима неутралних држава. Борили су се недозвољеним оружјима;

до темеља су разрушили не-заштитену варош Лувен и Виз; запалили су и разорили катедралу у Ремсу, једно од највећих тековина културне Европе; у истој граду разрушили су музеј и болницу, и поубијали многе рањенике;

у Андену су стрељали 300 мирних грађана са председником општине;

у граду Вилверлу одрезали су груди милосрдној сестри, болничарки, Еглекини Јум; по многим местима клали су рањенике; на освојене вароши ударили су страховиту контрибуцију;

опљачкали су вароши и села као што је некад Атина опљачкала; бацали су бомбе на париске цркве;

сва места у Русији, која су били заузели опустошили су на тамерлански начин;

сматрајући Русе за дивљаке, они су клали и вешали све и рањеног, и преданог, и женско, и непунлетно, — све су ставили под нож;

повлачећи се из Русије, они су испред свог стрелачког строја постављали густе лесе пољских жена и деце, и преко њих дјелствовали из својих оруђа на Русе.

Је ли Вам доста буршевске шале? господине професоре. Ако није, онда прочитајте шале буршевских савезника, које су они починили у западној Србији, при својој инвазији. Има доста карактеристичних шала за *Völkerpsychologie*, шала, које приказују душу немачку у оној светлости, у којој ју је приказао Тацит, а не у оној, у којој сте је Ви приказали. Цела Ваша Психологија Народа пада, господине професоре. Овај рат је дао много више материјала за студију психе европских народа, него што сте га Ви сабрали за свога метусаловског века. „Неписмени“, „непросвећени“, „мрачни“ и „бестијални“ мужик руски и сељак српски показали су благороднију душу од учених буршева, који Вама приносе жртве, Велики Жрече учености!

После Ваше последње речи, Тевтонче Вунте, можете и Ви слободно дићи се на Ц е л и н а и бацати бомбе на Нотрдан у Паризу. И можете с пуно разлога избрисати са дебелих Ваших тмова наслов *Völkerpsychologie* и ставити *Docta Ignorantia*. И онда ћете морати над вратима Вашег философског семинара написати: С а л а ш о в и н и з м а. И мораћете напустити катедру философије у Лајпцигу и наставити се у Хајделбершком Бурету. Тако је приличније место Вашој шовинистичкој и лажној учености. Ту ћете бити међу својима. (Странци неће више тражити знање код Вас.) Ту ће Вас крвави буршеви славити, уз звекет чаша, и уз причу своје витешке „борбе за културу“, и уз валхал-

ску адултерну поезију, славити као највећег генија немачког народа.

А ми ћемо од сад сматрати Хајнриха Хајнеа, а не Вас, за непогрешног познаваоца дивље и прљаве немачке душе. П.

Немачки новац

— Покушај поткупљивања. —

Уредник румунског листа „Аку куна“ Николау поднео је доставу прокуратору бунурешког суда, да је неки немачки инжињер Хоенвајл покушао да га подмити.

У достави Николау вели, да је к њему у редакцију дошао речени инжињер и предложио му да штампа низ чланака за заштиту неутралитета, корисног по Немачку, нудећи му да за сваки чланак плати по 1000 динара. Да би имао доказа за своје тврђење, Николау је пристао на један саста-нак, на коме је примио „аванс“ од инжињера а за који су знали његови сарадници.

Заједно са доставом Николау је суду спровео и тај новац, молећи прокурора, да Хоенвајла узме на одговор.

Покварен банкет

— Почетак француске офанзиве. —

Кад су Немци заузели Сезан, важан железнички чвор, мислили су да им је осигуран улаз у Париз. Стога су решили да тај радостан догађај прославе свечаним обедом, јер је улазак у Париз био врхунац свих немачких жеља.

Свечани ручак, којим су Немци прослављали своју победу, био је у раскошном замку Мондеман. Они су наредили господару тога замка да им за ту свечаност спреми 3.000 флаша шампањца. Веселје је било у пуном јеку, кад се одједном у предсобљу замка распрну граната из познатог француског топа од 75 милиметара. Изгледа да је ово био сигнал за француско наступање.

Престолонаследник и његови пијани другови морали су на врат не оставити замак, не довршивши своје дивље оргије.

Новости из хирургије

— Употреба електро-магнета. —

Француски лекари применили су у овом рату нов начин вађења пројектила из човечјег тела. Додуше тај се начин не може употребити у опште, али у извесним случајевима он је најбољи. То је употреба електро-магнета.

Немачки оловни метци носе облогу од легуре гвожђа и никла. Пошто и на један и на други метал утиче магнетна сила, француски су лекари покушали да електро-магнетном силом извлаче пројектиле из меких делова човечјег тела. Помоћу јаким електро-магнета пројектили се извлаче ближе кожи, одакле се затим лако уклањају.

Руска флота пред Цариградом

— Је ли то проста демонстрација? —

Румунски лист „Inainte“ у свом последњем броју до-нео је следећи чланак о руској флоти пред Цариградом: Турска није објавила рат Русији али је затворила Дарданеле које има у својим рукама. Због тога је руска флота прошла поред свих тврђавица поред Босфора.

То је један момент од свих најважнији. Јесмо ли пред простом демонстрацијом или се налазимо пред акцијом која има намеру да продре у Цариград?

Са друге стране јака енглеска флота крстари пред Дарданелима и она ће у случају напада помоћи руској флоти.

Питање је: да ли ће Турска попустити или ће ступити у рат?

Листови већ журно јављају о неспоразумима у министарском савету у Цариграду и изоловању Енвер-паше и његове гарде у немачко посланство.

Турска је у врло деликатној ситуацији, како она тако и они који ће је напасти. Као што може да нестане Турске у Европи тамо може и она да распали муслимански свет и да нанесе грдне губитке онима који је нападају и да стави у озбиљну опасност њихово господарство над муслиманима Азије и Африке.

Све ове узбудљиве вести где час Турска објављује рат Русији час руска и енглеска флота насрну на Цариград, могу да се сведу на обичне демонстрације у циљу отклањања конфликта, који ни једна страна не жели.

Интереси Италије

— Черчилов говор. —

Први лорд британског адмиралитета званично је изјавио, да Енглеска признаје принципе: 1) италијански интереси на Средоземном Мору у случају англо-француске победе неће бити оштећени; 2) пораз Аустрије треба да значи остварење италијанских захтева у Јадранском Мору и источној делу Алпа.

Италија има права на нарочиту заинтересованост не само у Јадранском Мору, него и у Средоземном Мору. Пошто је, благодарећи руским победама, моћ Аустрије срушена, сад се јавља питање о Хабсбуршком наследству. Сад треба да се оствари и принцип разграничења по народностима и Италија може да истакне захтеве талијанског иредентизма, који су потпуно предвиђени у програму Тројног Споразума.

Нарочито је важна Черчилова изјава, да је влада Велике Британије знала и сматрала да је војна сарадња између италијанске и аустријске флоте немогућа. Планови британског адмиралитета били су основани на убеђењу, да енглеска флота неће имати да се бора са италијанском флотом.

Отимање кромпира

— Модерно плачкање. —

Ковно, 2. септембра.

За време свог бављења у пограничним крајевима Русије Немци су извршили најординарније плачкање тамошњих сељака.

Нарочитим машинама они су ископали сав кромпир. Сви немачки реквизициони одреди били су снабдевени таквим машинама.

Пошто су Руси на време пож-

њели сва поља, Немцима је остао само кромпир. И то су сад покупили и оставили сељаке без зимнице.

ПОГРЕБ КРАЉА КАРОЛА

Букурешт, 2. октобра.

Јутрос у 7 сати римо-католички архиепископ извршио је опело у присуству краљице удове, краља Фердинанда и краљеве породице. У 9 сати православно свештенство, с митрополитима и епископима, извршило је свечано опело у присуству краљеве породице и високих достојанственика. Затим је ковчег на лафету топовском пренесен на северну станицу, кроз шпалир трупа, уз многобројно присуство народа, који је носио на руци румунску тробојку превучену црнимом. У 11 и по сати, воз с мртвим телом краљевим отпутовао је у манастир Курђи-Аржеш, најславнији споменик румунске архитектуре, који је краљ Карол обновио и у ком је желео да буде сахрањен.

Воз са смртним остацима краљевим стигао је у варошицу Курђа у три сата. Са свију страна Румуније, свако пола часа, стижу возови препуни путника учесника погребња и сељака у њихову богату народном оделу.

Пет пукова одабране војске одали су последњу почаст. Спровед је прошао кроз шпалир, који су сачињавали ветерани, војници, ђаци, представници општина и друштава, и развијао се истим редом као и у Букурешту. У 5 сати мртвачки ковчег краља Карола спуштен је у манастирску гробницу, поред гроба Бесараба, оснивача манастира Курђа-Аржеш. У том тренутку топови са свих тврђава и гарнизона, у име поздрава, испалили су по 101 метак. На свим црквама звонила су звона, а возови, у име жалости, застали су за пет минута.

Пораз Аустријанаца на Гучеву и на Дрини

(Извештај Врховне Команде)

Ваљево, 3. октобра

Непријатељски напад, који је првог октобра почео против десног крила наших трупа на Гучеву био је у главном управљен на Еминове Воде, на коту 708. Напад је био припремљен снажном артиљерском ватром која је почела око подне. Непријатељева пешадија дочекана је снажном ватром наше пешадије и артиљерије, и делом је била сатрвена а делом на-терана у дивље бегство. На коту 708 непријатељ је нападао три пута али су му сви напади одбијени јаком пешадском ватром и бомбама. Остаци разбијене пешадије непријатељеве сјурили су се у јаругу Суве Реке где су дошли под унакрсну ватру наше артиљерије, која је косила њихове редове. При свим овим нападима непријатељ је имао огромне губитке.

Истога дана нападале су наше трупе на непријатељски мостобран код Курјачице. Борба се водила огорчено, али су наше трупе снажним налетом нагнале непријатеља на Дрину где му се велики број војника подавио. По адама на Дрини распрштао се један део непријатељеве војске, који нам се у мањим групама предаје. До сада је заробљено преко 600 аустријских војника и официра.

Ситуација на ратиштима

— Према досадашњим телеграмима —

Београд, 3. октобра

На нашем војшту није било значајнијих промена.

На француском левом крилу до Оазе операције теку нормално. Потврђује се да су Французи напредовали у области Бери-о-Бак. На десном крилу није се догодило ништа важно.

Француско-енглеске трупе заузеле су Ипр.

У Белгији вођене су борбе око Гана ноћу између 29 и 30, и на дан 30 септембра. Реч је по свој прилици о коњичким биткама, пошто се белгиска коњица налази у тој области.

Са руског ратишта нема извештаја.

Клофач

— Оптужен за велеиздају. —

Копенхаген, 29. септембра.

Јављају из Прага, да је почео претрес чешком посланику Клофачу, оптуженом за велеиздају.

Клофач је још пре месец дана био ухапшен и затворен у тамницу.

Пре неколико дана ухапшена су још два чешка посланика.

Грчка и Немачка

— Преговори око дреднота —

„Централ Њус“ јавља, да је немачки посланик у Атини изјавио грчкој влади, да ће се нови грчки дреднот, који се сада гради у Хамбургу, предати само под условом, да

Грчка тај брод не употреби против Турске. Ако Грчка влада не буде дала тражено обећање, дреднот ће бити уступљен Турцима.

Ова вест „Централ Њуса“ веома је важна, али се на жалост није могла проверити.

Пре три године

— Још једно пророчанство. —

Сад смо у времену пророчанстава. Ко ти није пророковао, или бар проналазио нека затурена пророчтва! Сад је пронађено још једно предсказање, које ћемо куриозма ради саопштити.

У „Еко ди Мервеје“ састављеном од Лармеје још пре три године на страни 521 и 522 налазимо ове редове:

Виљем Други, рођ. у Берлину, у четвртак, 27. јан. 1859., сусрет

Сатурна, Марса и Бика предсказује пад куће Хоенцолерна и Немачког Царства у 1913. или 1914. години. Јупитер предсказује да ће Виљем Други бити последњи немачки цар из дома Хоенцолерна. Ако 1914. године буде рата између Француске и Немачке, Француска ће однети победу.

Са мора

— Гоњење немачких крстарица —

Немачка и аустријска флота скоро је сва у утврђеним пристаништима. С тога је у немогућности да врши неку озбиљну акцију, а не сме да прими бој са противником. Сва немачка акција на мору сведена је на крстарички рат, који сада воде шест немачких крстарица.

Најјачи одред састављен од двеју оклопних крстарица „Шарлхост“ и „Гнајзенау“ сада крстари по Тихом океану, у његовом северном делу. „Нирнберг“ се сада налази негде око западних обала Јужне Америке. „Емден“ се крије у Индиском Океану, где је досад потопио осам трговачких пароброда. За „Лајпциг“ се не зна где је. У Атланском океану налази се крстарица „Карлсруе“ која је августа издржала борбу са енглеском крстарицом „Бриџтол“ али је поред тешких повреда успела да се довуче до Западно-индских острва. Сад се не зна тачно где се налази.

Сем тога у заливу Кјачао налази се стара аустријска крстарица „Јелисавета“ две мале немачке крстарице „Колдор“ и „Кормори“, седам топовњача и два разорача.

За хватање тих крстарица Енглези су одредили знатан број својих крстарица. У Атланском океану, где стално крстари шест крстарица четврте ескадре контра адмирала Кредока и капска ескадра вице адмирала Кинг-Хела, сада појачана на шест бродова, „Карлсруе“ тешко да може нанети какве веће штете.

„Емден“ из Индиског океана не може да се пробије у Атлански, пошто има и сувише мало угља, а да би могао објћи рат Добре Наде. За њим је пошла у потеру енглеска оклопљача „Свибетсир“ са две крстарице, а из Сингатура пошле су две јапанске крстарице.

Највећу штету могу да нанесу трговини четири крстарице у Тихом океану, од којих „Шарлхост“ и „Гнајзенау“ могу да издрже борбу са лаким енглеским крстарицама. Те две крстарице заштићене су оклопом од 15 сантиметара, имају тешку артиљерију од осам топова од 21 сантиметра, а имају брзину од скоро 21 чвор на час. За њихово хватање одређено је седам крстарица. Три јапанске крстарице гоне их у стопу од Филипинских острва, а кроз Магелалов мореуз пошле су према њима три енглеске крстарице. Сем тога у аустралијској флоти има кр-

старица - дреднот „Аустралија“ који има на себи осам топова од 30 сантиметара, а има велику брзину од 27 чворова.

Може се надати, да ће при тако енергичном гоњењу савезника ускоро поћи за руком да се похватају немачки бродови. Највише угља има на „Шарлхорсту“ и „Гнајзенау“ скоро 2.300 тона, те према томе они се не могу држати више од три недеље. У опште снабдевање са угљем најслабија је страна немачких бродова. Поред велике пажње енглеских бродова тешко да ће Немцима поћи за руком да се стално снабдевају с угљем. А без угља могу да остану и да чекају да енглески бродови дођу те их потопе.

Дневне вести

Војни указ

Подписан је мали војни указ којим се ставља у стање покоја пеш. подпуковник Јован Васић и резервни арт. капетан II кл. Страхиница Недељковић разрешава се од службе резервног официра.

Др. Марко Радман доктор целокупног лекарства производи се у чин рез. сан. поручника. Резервни арт. наредник Аца А. Павловић производи се у чин рез. п. поручника, артиљерски наредник Божа Јовановић производи се у чин п. поручника.

Ноћ у маршу

— ДРАГ. НАЈДАНОВИЋ —

— Напред марш!

И густе родове војника у сурним униформама кренули су напред кроз помрчину и кишу, преко раскаљаног друма, у чије су мако и давно ненасуто тле упадале ноге до колена.

Отегнуто и бескрајно шљап-шљап, шљап-шљап, монотоним звонкањем мањерки и тупи ударци бајонета, чији би челик кад кад блеснуо кроз помрчину уносили су нешто живости у овај напоран марш кроз таму и кишу. Хладна јесења киша сипала је и досадно се улијала у одећу, кожу и лице уморних и неиспаваних војника и њихових старешина, а у мозговима њиховим рађале су се мисли, које нису ни мало биле у вези са оним — што ће бити. Сви мисле на оно што је било. На то су се он већ давно свикли мар-

шујући преко плодног Косова, тракијских мочари и кршевите Албаније. И док се млади доктор философије, грчећи се у оно парче шињела на чијим су раменима светлцуале подпоручничке еполете, смешио помишљајући можда на неку нежну блондину у неком париском вариетеу, дотле је његов посланик сецајући у торби парче качкавала, кутију конзерви, два тајина и флашу рума, помишљао на стесну Белу, краеву његову, која је давала по четири литра млека и која сада вуче комору тамо негде око Торлака, на свог синчића, који је требао ове године да пође у школу и на несабрано сено, које сада труне и кисне.

А марш се продужавао полако, тешко, са напором. Напред је јахао командант, на коњу који је некад, у срећнија времена, вукао

гумирадл окружног физикуса и који је знао за боље дане проведене у штали за пуним јаслима, командат који је имао дивно срце, али који је псовао боље но и сам Порфирије, трубач у другој чети. Он је пушио „фифи“, псовао све свеце који се старају о бољем осветљењу и замуцао свог одблату улопаног белца, који се ваљада и сам незадовољан оваквим стањем ствари, немирно пропињао прскајући предње редове марширајућих и по раскаљаном друму расутих војника.

У трећој чети покушало се са песмом. Поднаредник Митко, гуцнуо два ред препеченице из мањерке — како рече да испере грло — па започео „Ој Мораво, ој Мораво“... али затим осетио као да га нешто стеже за грло, његов рођени глас дошао му промукао, рапав и као туђ, па је престао.

Киша је и даље сипала, раскаљани друм се пружио у недоглед, командант је своје псовке попео за једну скалу више, а вој-

ници су и даље са пуно стрпљења и преданости газили по житској маси и сваки њихов корак праћен је са оним монотоним шљап-шљап...

Тамо у даљини преко друма нешто се забелесало. Све су очи жудно упрте тамо, као да би хтеле да продру кроз кишу и таму, као да би хтеле да изближе виде шта се тамо догађа. То је било село. Мало прљаво село, са кућама од брвана и ћерпича, са оцацама из којих се дим, једва назирати се кроз таму, дизао лелујаво, несигурно и чији су домови били чађави и искисли. Па ипак се оно учинило уморним и искислим војницима, као рај поред кога промичу. И сам је командант погледао тамо једно дваред, затим је креснуо машину, опсовао „божју влагу“ и запалио своју „фифи“, пошто је већ пола кутије потрошио. А црна, оголела и искисла поља пружала су се и даље лево и десно друмом у недоглед.

Каплар Трајко, приближио се са немарно пребаченом пушком, чије је грло затиснуо хартијом, своје воднику, који већ осам година студира права и не може да их сврши, бар он тако прича и у рату и у миру, због рђавих породично-финансијских односа, и прича му о томе како има у њиховом селу једна баба — пос' јој њен — која све у длаку погађа, како је прошле године његова јуница — очију ми — отелила теле са пет ногу и како у вароши не би могао живети, јер те, брате, деру на све стране; у задњим редовима клади се са неким војницима циганин Петко „да у прву борбу свира у виолину Коноњеште“, и другови му проричу да може због тога лако да буде предложен „за златну“... А батаљон се раштрикао по друму лево и десно, у средини се светлцујају барице жућкасте и мутне воде, тамо у даљини чује се промукао лавез неког пса са трла...

Киша је већ престала да пада.

Порески указ

Подписан је порески указ којим се размешта и уважава оставка омањем броју пореских чиновника. Истим указом отпушта се из држ. службе Вукашин Гајић, порезник VI кл. пореског одељења кавадарског.

Рањени официри

Према извештају Министарства Војног рањени су ови официри: Милорад М. Марковић, Маринко Алексић пешадиски капетани, Милутин Павловић, Видак Ракочевић, пешадиски поручници, Миливој Јовановић пешад. поручник и Чедомир Зарић артиљериски капетан.

Царински распис

Расписом министра финансија од 20. пр. м., установљен је, а у интересу саобраћаја велики број споредних царинских одељења.

Досадање споредне царинарнице у Радовишту и Пријеполу подигнуте су на степен главних царинарница другог реда.

Професор Фотић

Јављају нам из Шапца, да је дугогодишњи професор београдских гимназија г. Стева Фотић као аустријски заробљеник одведен приликом заузимања вароши Шапца од стране Аустријанаца 3. авг.

Примљени у поданство

Подписани повећи број указа, којим се примају у поданство аустријски поданици и то Милутин Васрак са женом, Рикард Вихерт, бив. аустријски официр, Дамјан Стојшић студент теологије, Јосиф Сточес, баштован Топ. Економије са женом; Јован Котал, каменорезац са породицом, Ото Жуковски бив. аустријски официр и Август Војкерт, маш. бравар са породицом.

Помен капетану Гавриловићу

Димитрије Гавриловић жанд. поручник јавља пријатељима и сродницима да ће данас 4 ов. месеца дати 40-дневни помен у 9 сати пре подне на Новом Гробљу своје брату Светозару Гавриловићу пешад. капетану који је погинуо у борби са аустријанцима 31 овог тек. год.

РАТНА ЗРИЦА

Нако је заробљено 7 Шваба

Ово је истинит догађај који се десио двојци наших пешака. После крвавих и упорних борби на Церу два наша пешака изостану од својих јединица и легну украј друма да се одморе. Нису лежали ни један час када се са друма зачу коњски топот, а мало затим указаше се седам хусара.

Хусари беху лепо одевени, коњи пунокрвни мађарски, а опрема исправна.

Наша два пешака брзо се споразумеше. Један зграби чутурицу заврте је капапом око руке, искочи на друм и повика, „Замном те комите! Други остаде у шумарку и командоваше замишљеним четничким одредом.

Хусари застадоше као у копани, а онај наш војник једнако стајаше сред друма и витлаше чутурицом.

У то искочи и други војник, па повика Хусарима:

— Предајте се, јер ћете сви лудо изгинути.

Хусари се још више збунише и почеше да бацају оружје.

— Сјаши командова онај „бомбаш“ а проклета чутурица једнако се врти око његове руке

Мађари сјахаше, онај други војник покупи оружје и повеза коње све једно другом за ункаш. Затим потераше заробљенике.

Напред заробљеници па за њима „бомбаш“ вртећи још једнако чутурицу у рукама и најзад други војник водећи 7 тавних коња у ливаду.

Тако доспеше до првог нашег одреда где два пешака предадоше на реверс 7 заробљеника, 7 коња и 7 пушака.

Два пешака, који су заробили 7 Шваба предложени су за највише одликовање.

Исправка

Господине уреднице,

Молим Вас за допуштење, да у Вашем цењеном листу могу оштампати ово неколико редака. „Самоуправа“ се у 254. броју вратила на моју исправку — да онај првашњи напад против мене оправда а моје наводе обеснажи. Но објективан читалац могао је баш после тога да ми до закључ-

ка, да је онај напад лишен сваког основа и да је пуштен са нарочитим смером.

Нити је данас време за полемисање нити се може сада опширније писати по овој ствари. С тога ћу се ограничити само на исправку изнетих нетачности.

1. Немајући ништа стварно у рукама, непознати писац сада главну аргументацију своди на један записник од 25. јула. Он неверно тврди, да су предходно пре тога записника оила повљено решена и друга питања у вези с нашим понудом, па онда на основу тако неверног тврђења изводи и неверан закључак, да је тај записник био управо свршена погодба!

Међутим у ствари так не стоји. Тек после наше понуде саопштено нам је, да и Комора, и ако јавна установа мора давати кауцију. Да бисмо олакшали посао нашим опанчарима, који су преко нас понудили овај посао, морали смо пристати и на тај тежак услов, и о том писмено известисмо Економно Одељење 27. јула — дакле два дана после овог записника. Али какво изненађење! Концем истог месеца потписатом би саопштено да се ослобођење опанчара из занатлијске чете у опште не одобрава и ако је то баш у поменутом записнику стављено као наш бивши услов. А ускоро по том би решено: да имамо дати две кауције, и у гарантном писму и новцу — и ако две кауције нису тражене ни од једног приватног лиферанта!

Да су заиста ова два битна услова неповољно решена по нас, о томе постоје не само званични акти него и живи сведоци. А из тога јасно излази, да услови наше понуде, па дакле и услови овог пројектованог записника ни у усвојени, да погодба није закључена, и ако смо ми до краја настојавали да се та понуда усвоји и посао закључи.

У овом првом нападу наведено је, да смо одустали од погодбе а у овом другом ублажено је, да смо одустали од понуде, а међутим о нашој одустаници не може бити говора, кад се из горњег јасно види да је наша понуда посредним путем одбијена.

Да пак наш услов о ослобођењу мајстора опанчара из занатлијске чете није био претеран, потврде ради наводим, да су убрзо по овом сви опанчари, и мајстори и радници упућени на рад у ратиониу једног приватног лиферанта, који је примио знатно мањи посао.

II. Што се тиче приговора да смо у другој понуди ставили високе цене и да је такав поступак несолидан, такво тврђење је произвољно и једнострано. За оцену тога питања меродавче су прилике и време, кад су понуде поднешене, а нарочито је важно да се упореде цене, квалитет и услови наших понуда, које су одбивене, са једновременим понудама пријатних лифераната, које су примљене. А то упоређење обелоданило би сву неоправданост целе ове кампање.

III. Прелазећи преко осталих нетачности, да поменем само једну карактеристичну. У поменутом напису „Самоуправа“ тврди се да је у почетку мобилизације постигнут усавен споразум са потписатим за набавку опанка, и да је последица тога споразума била та што је одмах наређено војним станицама да више не набављају опанке за војску. А међутим у једном званичном акту економног одељења спроведен код начелства округа нишког под 25. августом Бр. 17.207 тврди се, да је у то време постигнута погодба са двама кожарским фирмама, да им је уступљена набавка 200.000 пари опанка и да је у вези са тиме обустављена куповина опанка по станицама.

Писац дакле тврди нешто, што стоји у противности с званичним актима, што значи, да се јавно послужило неистином, а то довољно карактерише каквим се обзирама он руководи.

Занатка Комора није лиферантска установа нити се у опште може руководити каквим спекулативним обзирама. Наша је једина тежња у пословима ове врсте, да ситног произвођача доведемо у непосредну везу са државом: први да добије пуну цену

од свога посла а држава по умереној цени бољу и солиднију израђевину. У томе правцу у минули два рата ми смо учинили видне услуге нашој држави, уз по редовање наше Коморе; домаћи опанчари испоручили су тад за војне потребе преко 720.000 пари опанка најбоље израде и по умереној цени. У томе правцу и овога пута — и пописати и остали у Комори који смо се затекли на овоме послу — радили смо са искреном преданошћу, упућујући у свакој прилици наше опанчаре да спремају и испоручују што бољу обућу за војску.

За жаљење је, што смо и поред тога наилазили на голике сметње у овоме раду и што је поврх свега и то у данашње време допштен онако инфаман и жучан напад против потписатог.

Ја овде стајем, а непознато писцу у азаћу прилику да своје клеветничке наводе на суду докаже.

Вас, Господине Уреднице, молим да уз изјаву благодарности примите уверење мога најодличнијег поштовања.

23. септ. 1914. г.
у Нишу.

Ђорђе Ранојевић
секретар Занатске Коморе

СА ЕВРОПСКОГ РАТИШТА

Руски фронт

Петроград, 2. октобра

Код Пшемисла води се борба. Једна руска колона потукла је Аустријанце и заробила им 7 официра и 500 војника и отела им митраљезе.

Петроград, 2. октобра

Никаква промена није забележена на фронту у источној Прусској. (средњи ток Висле).

У Француској нема промена

Париз, 2. октобра

У јучерашњем коминикеу вели се: Према општим извештајима, примљеним у вече, никаква важна промена није се десила на фронту.

Лондон, 2. октобра

Из Аксела јављају, под 30. септембром: Синоћ на целој граници холандској вођене су жестоке борбе, нарочито близу Нербекеа, између св. Николе и Гана и у пределу Ган - Остенде.

„Тајмс“ вели, да се у француским војним круговима верује, да ће пад Анверса продужити рат, јер ће Немци ту моћи начинити базу за напад Цепелина на Енглеску.

Аероплан над Карлсруе

Берлин, 2. октобра

Јуче по подне, један непријатељски авијатичар на аероплану летео је изнад Карлсруа и полако се кретао изнад фабрика оружја и муниције. Успео је да утекне.

Последње вести

Француско гостопримство

Париз, 2 септембар

Г. Поенкаре телеграфисао је белгиском краљу, из Бордоа, и понудио му гостопримство у једној француској вароши, уверавајући га, да ће му ту бити обезбеђена краљевска власт. Краљ се захвалио додавши: Очекујем с непоколебљивим поверењем тренутак заједничке победе, бојећи се једни поред других за праведну ствар. Наша одважност нигда неће малаксати.

Колера у Аустро-Угарској

Беч, 2. окт.

30. септембра констатована су у Бечу два случаја колере и пет у провинцији.

Мораторијум у Галицији и Буковини

Беч, 2. октобра

Влада је објавила декрет, којим модификује мораторијум за Галицију и Буковину и којим даје дужницима домородцима из Галиције и Буковине неодређен рок за исплату дугова. Рок меницама и чековима продужен је до 18. децембра.

Другим декретом наређује се, да ће све обвезе, којима је рок прошао пре првога августа, бити плаћене првога октобра, и то: 10 од сто од дуга с интересом на целу суму и првога новембра 15 од сто од главног дуга.

војници смелије издижу вратове из искислих шинелских јана, а тамо у даљини са истока забелеса се једна бела пруга, све светлија, све одређенија.

Свиће... Тамне војничке силуете, које су се преко ноћи слиле у једну црну покретљиву масу, почињу да се раздвајају, војници расути по раскаљаном друму почињу да се разазнају.

И тада као у поздрав дану који свиће, напред из даљине грмну, једном, два ред, више пута. Војници ослушнуше, мањерке треснуше јаче но обично, командантов коњ диже њушку, омири са, заврте репом, као са неком ре-зигнацијом и батаљон пође опет напред, само живље, чвршће, преданије.

Ти пуцњи, које је чуо батаљон у само свануће били су последњи одјек велике битке, коју је непријатељ изгубио. Појачање је дошло, али је битка и без њега саршена, те се сада батаљон одмара.

На падини брежуљка беле се искисли шатори, на влажној слами леже уморни војници, који су целу ноћ маршовали и које вата сан, а командант стоји пред официрским шатором, пуши своју „фифи“ и смешка се на црвену сунчеву куглу, која постаје све већа, све зажаренија.

Из писама интернираних

— Српски поданици интернирани у Аустро-Угарској јављају се својим сродницима. —

1) *Зорња Пешковић*, удова пок Јована Петровића, бив. шефа књиговодства у Главној Државној Благајни. Прима пензију на каси Управе Фондова. Моли да се о њој извести њен брат Светозар Мајор Марковић, начелник Министарства у пензији.

2) *Св шозар Танасић* резерв. потпоручник, моли да

се његов рођак Благоје Јеврић у селу Врелу ср. тамнавски окр. ваљевски, извести да се он налази као ратни заробљеник у Угарској да је здрав и да му је адреса: Esztergom Tabor Kenyermező-majior.

3. *Драгослав Војсчић*, резервни поручник. Моли да се извести грабовачка општина (село Грабовач) ср. посавски окр. ваљевски, да се он налази као ратни заробљеник у Угарској и да је здрав. Његова је адреса: Esztergom-Tabor Kenyermező-majior.

4. *Госпођа Марјета Миљковић* жена г. Др. Милутина Миљковића, апелац. судије. Интернирана је, и адреса јој је: Wielandsthal, Post Herzogenburg, N. Österreich, Internat für Kriegsgefangene. Моли за новац.

Кошуља и Гаћа

Чарапа, Унтерцига, Шлофијанки и разне платнарске робе, продаје најјевтиније и најсолидније, (шаље и на доплату)

Магацин Благојевића
1-10 Београд-Теразије

КАФАНА „МАЛИ ВОЈНИК“

Јавља својим посетиоцима, да је била отворена за све време бомбардовања и препоручује **одлично вино** и остало пиће као и најбољу **српску кујну**. 1-3

Јављамо п. муштеријама да смо нашу

Књиговезачко-Картонашку радњу отворили

и примамо на повез књиге — кутије и све остало што у књиговезачки занат спада.

С поштовањем

Ђ. С. Стојковић и Друг
Поп-Лукина ул. бр. 11. преко пута Држав. Штампарије

РАДЊА

Браће Х. Габаја код „Српске Круне“

отворена је сзакор дана од 7¹/₂ изјутра до 6 часова после подне. 4-5

Апотека код Срп. Краља

Свет. Ј. Прендића

БЕОГРАД—ТРКАЛИШТЕ

отворена је. 3-5

Кушаковића Двор. Апотека

БЕОГРАД

отворена је и дању и ноћу; прву помоћ до доласка лекара врши бесплатно. 3-3

Јелена Милкић, модискиња

БЕОГРАД

отворила је своју главну радњу у Београду, пошто је преко Солуна добила из Италије и Енглеске прву партију најчувенијих

Женских шешира

4-5

Кушаковића Апотека—Београд

одговара на писма п. п. потрошача и пријатеља, да робу поштом и железницом још не може слати. По прилици налоге извршавамо одмах. 3-3

Камашни и обућа

у великом избору

Обућа модерних и јаких нарочито за данашње прилике. Препоручује обућарска радња

Светозара Стојаковића, Цветни Трг

СПРОЋУ ОФИЦИРСКОГ ДОМА

Прима се и оправка. 4-10

Дрварско - Дашчарска Радња

Миће Петровића и Милисаву Николића

у Кара-Ђорђевој улици — до основ. школе савалмалске отворена је сваког дана. 5-10

Издавачка књижара

Геце Кона

БЕОГРАД

Кнез Михаилова улица бр. 1.

Јавља г. г. директорима, професорима, књижарима у новим крајевима, да је књижарница отворена и прима све поруџбине за школске књиге. Пошто се могу слати само пакети без доплате, то молим да се уз сваку поруџбину пошаље новац. Књижарима уобичајени књижарски рабат. 4-10

КЊИЖАРА

Косте В. Илића

ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА

отворена је стално. За све поруџбине ваља новац слати унапред упутницом. 1-5

Бачка књижарница и трговина канцелариског материјала

Боже О. Дачића, Београд

Краљ Александрова ул. бр. 9.

Јавља г. г. директорима, учитељима, књижарима и општинама, да је књижара отворена и прима све поруџбине за канцелариски материјал и школске књиге. Пошто се не могу слати пакети с доплатом то молим да се уз свакопоруџбину пошаље и новац.

НАЈНОВИЈЕ НАЈНОВИЈЕ!

Најсавршенија мапа ратишта у боји. Слике свију ратујућих Србији савезних владара, величина 65×48. Дописни карата различитих из садањег рата. Књижарима уобичајени рабат. Издање литографије

Мирка Милошевића, Сремска ул. бр. 4.

Поруџбине за све врсте послова примамо а пошто се могу само слати пошт. пакети без доплате, зато треба новац код поруџбине послати унапред. 4-10

1-ог РЕДА ПОГРЕБНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Петра Ал. Петровића, Београд

преко пута Управе Фондова и Споменика
Кнез Михаила

отворено је и препоручује за смртан случај: највсћи избор целокупне погребне спреме, надгробних венаца од перла, метала и др. најмодерније декорације; 5 најлепших — (сопствени) — стаклених кола за погреб — ван картела. ЦЕНЕ НАЈЛЕПШИЈЕ — УСЛУГА НАЈСОЛИДНИЈА

Ратна пошта

Тражи се г. Лазар Бејосиф трговац из Београда моли познанике и пријатеље који бизнали што о нашој жени, мајци и двоје деце који су отишли у бању Меленце (Аустро-Угарска) да јаве уредништву „Пијемонта.“ 3-3

ПЕЧАТОРЕЗАЧКА И ГРАВЕРСКА РАДЊА

Мирка Ерленвојн, Београд

Скопљанска ул. бр. 2. — Теразије преко пута Росулека

прима поруџбине штампбиља и печата, исте израђујем брзо и солидно по умереној цени, на захтев шаљем свој илустровани ценовник. 1-3

КЊИЖАРА

Косте В. Илића

ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА

отворена је стално. За све поруџбине ваља новац слати унапред упутницом. 1-5

Бачка књижарница и трговина канцелариског материјала

Боже О. Дачића, Београд

Краљ Александрова ул. бр. 9.

Јавља г. г. директорима, учитељима, књижарима и општинама, да је књижара отворена и прима све поруџбине за канцелариски материјал и школске књиге. Пошто се не могу слати пакети с доплатом то молим да се уз свакопоруџбину пошаље и новац.

НАЈНОВИЈЕ НАЈНОВИЈЕ!

Најсавршенија мапа ратишта у боји. Слике свију ратујућих Србији савезних владара, величина 65×48. Дописни карата различитих из садањег рата. Књижарима уобичајени рабат. Издање литографије

Мирка Милошевића, Сремска ул. бр. 4.

Поруџбине за све врсте послова примамо а пошто се могу само слати пошт. пакети без доплате, зато треба новац код поруџбине послати унапред. 4-10

1-ог РЕДА ПОГРЕБНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Петра Ал. Петровића, Београд

преко пута Управе Фондова и Споменика
Кнез Михаила

отворено је и препоручује за смртан случај: највсћи избор целокупне погребне спреме, надгробних венаца од перла, метала и др. најмодерније декорације; 5 најлепших — (сопствени) — стаклених кола за погреб — ван картела. ЦЕНЕ НАЈЛЕПШИЈЕ — УСЛУГА НАЈСОЛИДНИЈА

У последњим биткама на Мачковом Камену по званичним извештајима Мин. Војног нестало је резер. поручник Петар Предић чин. Нар. Банке. Г. Предић је учествовао у оба рата, храбро се борио у српско-турскоме рату и био је тешко рањен.

Ако би ко знао штогод о Предићу, моли се да јави уредништву.

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Милош Ђ. Монашевић

Скопљанска ул. бр. 8.

прима поруџбине и оправке за унутрашњост, новац у напред. Извршујем сваку поруџбину брзо и тачно. 1-5

Кафана „Два Јелена“ У СКАДАРЛИЈИ

Отворена је била за све време бомбардовања и препоручује најбоље пиће и српску кујну. 3-3

Кафана „Босна“ отворена

Мића Глигоријевић извештава своје пријатеље да је кафана „Босна“ на Врачару поново отворена и снабдевена одличним пићем и одличном кујном. 2-3

Мој мили, и никад незаборављени супруг

— Милорад Ј. Илић

новијар и пол. писар у остаци

храбро борећи се на челу своје чете пао је при јуришу на Бињелу 2 септембра.

Дубоко ожалостена супруга Видосава М. Илићка, брат Драгутин Ј. Илић новијар.

Са срцем пуним бола и туге, извештавамо наше рођаке, пријатеље и познанике, да је наша мила и никад непрежаљена кћи, односно супруга, мати сестра и т. д.

— Љубица М. Богдановића

учит. азањ. школе

преминула 11-ог ов. месеца у најлепшем добу свога живота оставивши нас да до гроба ту ујемо а 12-ог по подне сарањена уз велико учешће овдашњег грађанства.

Наша туга и бол у толико су већи, што Бог не испуни жељу наше драге Љубице, да још једном види свога ратника — свога милог друга Миливоја, који се на ратишту налази.

Сматрамо за особиту дужност да изјавимо нашу срдчану благодарност г. г. свешт. г. Панти Мајсторовићу азањском и г. Милану Павловићу глибовачком; који нашу милу Љубицу до вечне куће испратише а г. Мајсторовићу и стога што из почасти чинодејствоваше.

Не мању срдчану благодарност нашу нека приме драге и миле колегинице наше незаборављене Љубице: г-ђе Јелена Мићићка и Анка Пилетићка; г-ђе Це Дач. Ђ. Илићка и Мага Павловићка; учит. оvd., које искрено ожалише своју драгу колегиницу и у овом времену потрудише се те прикупише ђаке и положише на гроб диван венац.

И то тако нека приме нашу искрену благодарност г-ђа Перса М. Ђурићка; г-ђа Маја П. Пауновићка; г-ђа Милица М. Милица; г-ђа Мица и Мара Ђурићка; г-ђа Зора Павловићка; г-ђа Јаворка Чед. Братуљевићка и Радојка М. Живановићка и г-ђица Љуб. Вучковићка; све из Селевца, које не пожалише трула но дођоше и наше мило Љупче до гроба испратише.

Искрено благодаримо стрини наше миле Љубице, Кат. В. Богдановића и сестри Даници и нашој милој сестри Мици Ј. Малетића, које се заједно са нама нађоше око миле и добле Љубице.

Нарочиту нашу благодарност нека прими г. Милош Ђурић пенс. из Београда, на искреном и пуном осећања говору држаном на отвореном гробу наше никад непрежаљене Љубице.

Хвала свима пријатељима из Азања, који ожалише и испратише нашу милу Љубицу. Исто тако хвала свима онима, који усмено или писмено саучешће изјавише.

19. септ. 1914. год. Азања.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Тужна мати: Ленка; супруг: Миливоје учит.; син: Александар-Аца; сестре: Лен. Рад. Михаиловићка; Мица Ј. Малетића; отац: Јаков; стриц: Вуч. Богдановић трг.; стрина Катарина; свекор: Радован; сестра од стрица Даница и остала многобројна фамилија. 2-2